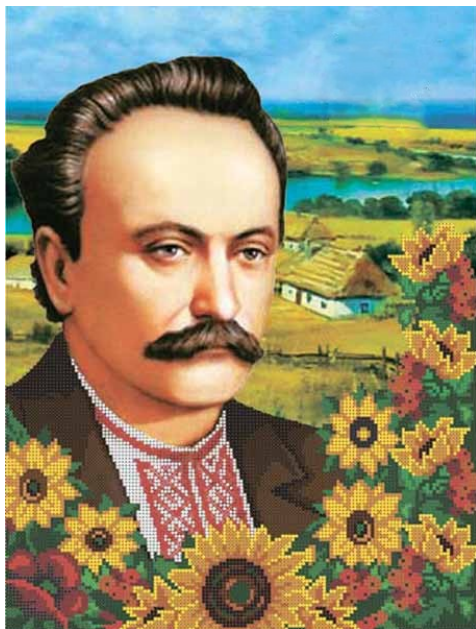

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ

**Англомовна Франкіана
(перекладацька діяльність
Івана Франка)**

**МЕТОДИКО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ
ПОКАЖЧИК ДО РОКУ ІВАНА ФРАНКА**

ЛЬВІВ 2016

«Англомовна Франкіана (перекладацька діяльність Івана Франка): методико-бібліографічний покажчик до року Івана Франка» підготовано до 160-ї річниці від дня народження І. Я. Франка.

Видання призначене для організаторів дитячого читання, бібліотекарів, вчителів і має на меті допомогти зацікавити читачів творчістю великого Каменяра, доповнити уроки з вивчення творів письменника цікавими фактами біографії.

Особливу увагу зосереджено на перекладацькій діяльності І. Франка, оскільки 2016 рік оголошено Роком англійської мови в Україні.

Автори-укладачі: Л. С. Сташко, О. З. Казановська

Автор книжкової виставки: М. Д. Романюк

Коректор: Л. В. Русакова

Відповідальна за випуск: Л. А. Лугова

«...я почував себе до обов'язку віддати працю свого життя тому простому народові... От тим я старався присвоювати нашому народові культурні здобутки інших народів і знайомити інших з його життям».

(Іван Франко)

Переклади з літератур народів світу посідають у спадщині Івана Франка таке ж поважне місце, як і його творчість. Він не тільки дав українцям величезну бібліотеку перекладної літератури, а й заклали наукові підвалини українського сучасного перекладознавства.

Іван Франко прожив неповних 60 років земного життя, з них – понад 40 років віддав активній творчій діяльності. У практичному підсумку ці 40 років – це 6000 творів. Це означає, що кожних два дні з-під пера письменника виходив новий твір, який міг бути віршем чи новелою, або й повістю, романом чи монографією. За час активної творчої діяльності Франка видано 220 окремих видань – це означає, що кожного року Франко видавав 5-6 книжок. Серед сучасних письменників таких титанів немає, а колосальна працездатність Франка просто вражає.

Іван Франко — перекладач

Іван Якович не тільки чудово писав твори, а ще й перекладав їх. Його захоплювала ідея донести до українського читача надбання світової літератури. Ще й сьогодні вражає широта інтересів поета і його перекладацької творчості.

Серед перекладів Івана Яковича вагоме місце належить перекладам з античних літератур. Іван Якович переклав українською мовою твори близько 200 авторів із 15 мов та 37 національних літератур. Просвітню роль перекладів Франко розумів дуже широко. Він вважав, що знання іноземних мов

потрібне кожній людині, а антична поезія є скарбницею світової культури, і намагався збагатити нею українську культуру. Вісім томів (із 50) художньої, наукової та епістолярної спадщини Івана Франка – перекладацький доробок, який охоплює літератури багатьох народів

світу.

Гомер і Гесіод, гомерівські гімни, переклад трагедії Софокла «Цар Едіп», «Саффо і Алкей», «Піндар і Менандр», збірка «Старе золото», римські поети Горацій і Вергілій — цим далеко не вичерпується список античних перекладів Франка. Переклади з Саффо і Алкея вийшли окремою книжкою.

Багато уваги приділив Франко перекладам з безсмертних гомерівських поем «Іліада» та «Одіссея».

Найвагомішою працею Франка-перекладача є «Фауст» Гете. Над цим твором письменник почав роботу ще в 70-ті роки XIX століття. 1875 року в журналі «Друг» з'явилися уривки з «Фауста». 1882 року переклад вийшов у світ під назвою «Фауст, трагедія Йогана Вольфганга Гете, ч. I, з німецької переклав і пояснив І. Франко».

Письменник дуже цікавився розвитком чеської літератури, листувався із чеськими літераторами. Свої статті, присвячені чеським письменникам, а також переклади чеських поетів і прозаїків він підкорив єдиній меті — зробити чеську літературу надбанням української культури та цим сприяти розвитку і чеської, і української демократичної літератури.

Ставши редактором відділу літератури і критики в журналі «Літературно-науковий вісник» (1898—1906), Іван Якович продовжував свою діяльність із ознайомлення українського читача з найкращими зразками світової літератури. У журналі письменник надрукував переклади творів Альфонса Доде, Анатолія Франса, Готфріда Келлера, Марка Твена, Генріка Ібсена, Готгольда Лессінга, Адама Міцкевича, а також — переклади з маловідомих тоді австралійських новелістів: Джона Гріна, Артура Девіса та багатьох інших.

Особливо цікавили Івана Яковича епоси різних часів і народів, починаючи з «Слова о полку Ігоревім», середньовічного епосу «Пісня про Нібелунгів», старогрецького епосу та завершуючи індійськими та старовавилонськими епосами.

Чималий внесок Франко зробив у сходознавстві як поет-перекладач. У 1912-1913 рр. переклав більше, ніж сто віршованих уривків для другого українського видання збірки арабських казок «Тисяча і одна ніч». Публікуючи частину перекладів у журналі «Надія» в 1912 році, написав і невеличкий вступ, де показав себе добрим знавцем арабських мов. Він переклав уривки з «Махабхарати» і кілька індійських казок з Панчатантри. Іван Якович є автором не тільки численних перекладів, а й поеми на старовинні індійські мотиви.

Одним із древньоіндійських творів, над якими працював Іван Франко, була "Рігведа" — велике зібрання релігійних текстів, що

є одним із найдавніших зразків релігійної поезії у світовій літературі. Та все ж, власні переклади гімнів "Рігведи" ніколи не друкувались як щось самостійне, а згадки про "Рігведу" (хоча і численні) у наукових працях ученого легко губляться у величезному обсязі його писань.

Незважаючи на те, що англійську мову Іван Якович вивчив доволі пізно, все ж упродовж всього свого творчого шляху неодноразово повертався до питання про необхідність видання творів Шекспіра українською мовою. Він переклав ряд сонетів Шекспіра, комедію «Венеціанський купець», уривки з «Бурі» та «Короля Ліра». Також переклав з англійської твори Клоустона.

І. Франко розпочав перекладати твори В. Шекспіра 1879 року і потім періодично звертався до нього упродовж усього життя. Він повністю переклав трагічну комедію В. Шекспіра «Венеціанський купець» та перший в Україні звернувся до його лірики, переклавши на українську мову 12 сонетів.

І. Франко – засновник шекспірознавства в Україні.

Також він – один з найбільших знавців Байронової творчості в Україні. 1879 року вийшла друком Байронова драматична поема «Каїн» у перекладі І. Франка. Через десять років він опублікував власну філософську легенду «Смерть Каїна». Франків твір починається з блукань Каїна по світі. Його легенда – продовження Байронової містерії.

Дуже вдалий переклад І. Франка вірша Дж. Г. Байрона «The Isles of Greece» під назвою «Новогрецька пісня».

В автобіографічному оповіданні «Тірчичне зерно» письменник згадує, як він уперше дізнався про англійського романіста Ч. Діккенса від сина свого шкільного товариша Лімбах: «Хто не знає Діккенса, той властиво не знає нічого з літератури, не має смаку, не має очей». Перший твір Ч. Діккенса, який І. Франко перечитав, – це «Посмертні записки Піквікського клубу». У своїх працях дослідник звертав увагу на те, що англійський письменник – чудовий майстер індивідуалізації, глибокого психологічного аналізу. Ч. Діккенс та його герої згадуються також в художніх творах І. Франка – у повісті «Лель і Полель», в оповіданні «Із записок недужого».

Таким чином, саме Іван Франко у другій половині XIX століття найбільше послужився відповідальній справі збагачення рідного красного письменства відомими творами світової літератури.

Отже, можна вважати, що саме Іван Якович заклав підвалини української теорії та практики перекладу, сприяв водночас розвитку не лише рідної літератури, а й рідної мови.

(за матеріалами блогу: http://ivan-franko.blogspot.com/2011/11/blog-post_7974.html)

З нагоди 155-річчя від дня народження Івана Яковича Франка у нашій бібліотеці (Львівська обласна бібліотека для дітей) експонувалась **художньо-ілюстративна виставка «Парад Франкових героїв»**. Учасники творчої майстерні «Мальована книга», яка працює у нашій бібліотеці під керівництвом художниці Ольги Баклан, вирішили в особливий спосіб відзначити цю дату. Вони представили свої улюблені казки автора та оживили кольорових героїв.

Парад Франкових героїв

1. Розділ: Лисичка і Журавель

- Франко, І. Коли ще звірі говорили. – Київ : Національний книжковий проект, 2010. – 176 с.
- Франко, І. Казки . – Київ : Веселка, 2008. – 214 с.
- Франко, І. Коли ще звірі говорили : казки. – Львів :

Аверс, 2000. – 87 с.

- Франко, І. Коли ще звірі говорили : казки про тварин. – Київ : Веселка, 2001. – 86 с.

2. Розділ: Фарбований Лис

- Франко, І. Фарбований Лис. – Київ : Веселка, 2008. – 23 с.
- Франко, І. Казки . – Київ : Веселка, 2008. – 214 с.
- Українські літературні казки. – Київ : Дніпро, 2001. – 512 с.

3. Розділ: Заєць і Їжак

- Франко, І. Казки. – Київ : Веселка, 2008. – 214 с.
- Українські літературні казки. – Київ : Дніпро, 2001. – 512 с.
- Франко, І. Оповідання для дітей. – Львів : Світ, 2006. – 96 с.

4. Розділ: Лис Микита

- Франко, І. Лис Микита. – Львів : Червона калина, 1995. – 159 с.
- Франко, І. Грицева шкільна наука. – Київ : Школа, 2009. – 240 с.
- Франко, І. Абу-Касимові капці. – Київ : Махаон, 2003. – 112 с.
- Франко, І. Малий Мирон. – Львів : Каменяр, 1978. – 59 с.

Ця виставка може стати лише поштовхом до творчості колег-бібліотекарів.

11 цікавих фактів про Івана Франка

1. Любов до книжки була однією з найбільших пристрастей Івана Франка. Бібліотеку він почав збирати ще коли був учнем 6 класу. Свою книжкову колекцію Іван Франко поповнював усе життя, витрачаючи на це значну частину сімейного бюджету. У бібліотеці Франка всіх книжок, стародруків і опрацьованих рукописів було 8 тисяч. Серед них — 1300 літературознавчих томів; історичних книг — 1200; книг з фольклору та етнографії — 750.

2. Франко відомий своїм інтересом до індійської культури, він вивчав літературу, філософські твори, тексти Вед на санскриті. І хоча народний епос Індії письменник перекладав не з оригіналу, а з англійського чи німецького тексту, проте індуси й донині вважають ці переклади письменника одними із найкращих.

3. Серед перекладів Івана Франка – біблійна “Книга Буття”. Досі це найбільш точний переклад цієї частини Біблії українською мовою.

4. Понад сорок років свого життя і праці на літературній ниві Великий Каменяр звертався до античної спадщини, чи перекладаючи художні твори давньої Еллади та Риму, чи пишучи дослідження у царині античної літератури, чи наповнюючи власну поезію та прозу античними образами, ідеями, ремінісценціями.

5. Серед перекладів Франка ми зустрічаємо всі жанри, починаючи від короткої мініатюри-”чотиристишія” та ліричних віршів й закінчуючи сонетом, байкою, політичною сатирою, казкою, епічними та романтичними полотнами, піснями, поемами, драмами і т. д.

6. Переклад п’єси О. С. Пушкіна «Пир во время чумы»

І. Франко здійснив всього за два дні (7-8 квітня 1914 р.) В перекладі письменник зумів повністю зберегти зміст, найтонші нюанси оригіналу, загальний тон п'єси, розмір.

7. У 50-томному зібранні творів Івана Франка, виданому у 1976-1986 роках, сім томів (із 6-го до 13-го) займають поетичні переклади та переспіви, один том (25-й) - прозові переклади. В них подані високохудожні переклади вавилонських гімнів та молитов, індійських легенд, староарабських, давньогрецьких та давньоримських поезій, староруської, чеської, болгарської, сербохорватської народної поезії, старошотландських, староанглійських, старонорвезьких, староісландських, старонімецьких, албанських, іспанських, португальських, італійських, німецьких, румунських, угорських, китайських, циганських, єврейських балад та народних пісень, з російських, польських, чеських, словацьких, італійських, французьких, англійських, норвезьких поетів, прозові переклади з російської, з давньоримської, староісландської, німецької, швейцарської, французької, американської, сербської, австралійської та скандинавської літератур.

8. Чимало прислужився І. Франко своєю перекладацькою діяльністю й справі популяризації творів українських письменників, зокрема відтворюючи польською та німецькою мовами поезію Т. Шевченка.

9. Іван Франко самостійно опанував англійську та французьку мови, які активно використовував у своїй творчості. І хоч письменник кількісно здійснив небагато перекладів з англійської мови, все ж у царині англійської літератури його критичний доробок є вельми значним.

10. Друкувався письменник не лише в українських, а й польських, австрійських, німецьких, чеських, російських, угорських виданнях.

11. Франко є одним із українських поетів, який номінувався на здобуття Нобелівської премії з літератури. 1915 року священик Йосип Застирець звернувся до Нобелівського комітету із пропозицією про висунення Франка на здобуття премії. Але його лист надійшов до Стокгольма із запізненням, коли питання про лауреатів було вирішене, а список претендентів уже був затверджений. Франкознавці зауважують, що у цьому році письменник мав усі шанси отримати Нобелівську премію, адже його творчість була відомою у Європі. Справу вирішили перенести на наступний рік. Але у 1916 році Франко помер, а, згідно з правилами Нобелівського комітету, премію вручають тільки живим претендентам.

Твори-переклади Івана Франка

- 1. Франко, Іван.** Зібрання творів. У 50 т. Т. 8. Поетичні переклади та переспіви / І. Франко ; АН УРСР ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка ; упоряд. В. І. Шевчук ; комент. А. О. Білецького, В. І. Шевчука. - Київ : Наукова думка, 1977. - 637 с. - 3 приват. колекції О. Захарків.
- 2. Франко, Іван.** Зібрання творів. У 50 т. Т. 9. Поетичні переклади та переспіви / І. Франко ; АН УРСР ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка ; упоряд. та комент. Г. М. Сиваченко, В. С. Дроб'язка, Л. А. Кочубей. - Київ : Наукова думка, 1977. - 527 с. - 3 приват. колекції О. Захарків.
- 3. Франко, Іван.** Зібрання творів. У 50 т. Т. 10. Поетичні переклади та переспіви / І. Франко ; АН УРСР ; Ін-т літ. ім. Т. Г. Шевченка ; упоряд. та комент. Ф. П. Погребенника. - Київ : Наукова думка, 1977. - 479 с. - 3 приват. колекції О. Захарків.

Твори-переклади Івана Франка у періодичних виданнях

- 1. "Озимандія" Персі Біші Шеллі в українських перекладах** // Всесвіт. - 1997. - № 5-6. - С. 138-139.
- 2. Верлен, Поль.** Покутна псалма / П. Верлен ; пер. І. Франко // Зарубіжна література. - 1999. - № 14. - С. 6.
- 3. З перекладів Івана Франка** // Всесвіт. - 2006. - № 7-8. - С. 3-5.
- 4. Король Лір і його дочки** : (староанглійська балада) / пер. І. Франка // Всесвітня література в сучасній школі. - 2015. - № 7-8. - С. 77-78.
- 5. Король Лір і його дочки** : англійська балада / пер. І. Франко // Шкільна бібліотека. - 2002. - № 2. - С. 162-163.
- 6. Лермонтов, М.** Выхожу один я на дорогу / М. Лермонтов // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2002. - № 4. - С. 6.
- 7. Овідій Назон, Публій.** Із "Сумних елегій" : "Остання ніч у Римі" / Публій Овідій Назон ; пер. І. Франко // Шкільна бібліотека. - 2002. - № 2. - С. 150-151.
- 8. Овідій Назон, Публій.** Метаморфози. Із "Сумних елегій" / Публій Овідій Назон // Шкільна бібліотека. - 2007. - № 2. - С. 119-122.
- 9. Овідій Назон, Публій.** Сумні елегії / Публій Овідій Назон ; пер. І. Франка, Г. Кочура, М. Зерова // Шкільна бібліотека. - 2004. - № 12. - С. 76-85.
- 10. Овідій Назон, Публій.** Сумні елегії. Метаморфози / Публій

- Н. Сергеева // Українська мова та література. - 2005. - № 19. - С. 14-16.
- 15. Смольницька, О.** Перекладацька діяльність І. Франка: компаративістський аналіз архетипних систем давньоукраїнського та скандинавського мислення / О. Смольницька // Слово і час. - 2010. - № 1. - С. 81-86. - Бібліогр.: с. 85-86.
- 16. Содомора, А.** На шляху поступу : Іван Франко - перекладач античної літератури / А. Содомора // Дзвін. - 2009. - № 5-6. - С. 137-142.
- 17. Тетеріна, О.** Переклад у концепції національної літератури Івана Франка / О. Тетеріна // Слово і Час. - 2007. - № 12. - С. 15-23.
- 18. Титова, Є. Г.** Українська перекладацька школа : конспект факультативного заняття : 7 клас / Є. Г. Титова // Зарубіжна література в школах України. - 2005. - № 2. - С. 62-66.
- 19. Українська перекладацька школа** // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2003. - № 4. - С. 33-39.
- 20. Юсипович, І. В.** Шекспірівський сонет в розмаїтті перекладів : інтегрований урок з елементами художнього читання й інтелектуальної гри / І. В. Юсипович, Л. А. Токалова // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2004. - № 10. - С. 44-46.
- 21. Юсипович, І. В.** Шекспірівський сонет в розмаїтті перекладів : інтегрований урок з елементами художнього читання й інтелектуальної гри / І. В. Юсипович // Тема. - 2005. - № 1-2. - С. 40-46.

Вебліографія

- 1. Франко Іван Якович** [Електронний ресурс] : [життєпис, родина, творча спадщина, наукова спадщина, переклади] // Вікіпедія : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Франко_Іван_Якович (дата звернення : 15.06.2016). – Назва з екрана.
- 2. Іван Франко - перекладач** [Електронний ресурс] : [перекладацька діяльність Івана Франка] // Іван Франко : [блог]. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://ivan-franko.blogspot.com/2011/11/blog-post_7974.html (дата звернення : 15.06.2016). – Назва з екрана.
- 3. Перекладач Іван Франко** [Електронний ресурс] : [перекладацька діяльність Івана Франка] // osvita.ua : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: http://osvita.ua/vnz/reports/ukr_lit/16012/ (дата звернення : 15.06.2016). – Назва з екрана.
- 4. Іван Франко як перекладач і перекладознавець** [Електронний ресурс] : [перекладацька діяльність Івана Франка] // Каменярь : [сайт]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://kameniar.lnu.edu.ua/?p=5235> (дата звернення : 15.06.2016). – Назва з екрана.

Зміст

Вступ	4
Іван Франко — перекладач	4
Парад Франкових героїв (художньо-ілюстративна виставка)	7
11 цікавих фактів про Івана Франка	8
Твори-переклади Івана Франка	10
Твори-переклади Івана Франка у періодичних виданнях	10
Про перекладацьку діяльність Івана Франка у книгах	11
Про перекладацьку діяльність Івана Франка у періодичних виданнях	12
Вебліографія	13

УКРАЇНА, 79008. М. ЛЬВІВ
ВУЛ. В. ВИННИЧЕНКА, 1
ТЕЛ.: АДМІНІСТРАЦІЯ – 235-87-48
АБОНЕМЕНТ – 235-87-46
ІНТЕРНЕТ-ЦЕНТР – 235-87-47
E-MAIL: LODB UKRPOST.UA
WWW.LODB.ORG.UA